

ปัญหาการจัดเก็บภาษีในเงินได้ประเภทดอกเบ็ญ
: ศึกษากรณี ความแตกต่างในการภาษีระหว่างเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ
สัญญาซื้อขายผ่อนชำระ และสัญญาสิทธิซื้อ กับเงินได้ประเภทดอกเบ็ญ

นางสาวเด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-203-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**TAXATION PROBLEMS OF INTEREST INCOME TAX
: DIFFERENCE ON TAX BURDEN BETWEEN INCOME FROM HIRE-PURCHASE
CONTRACT, INSTALMENT BUYING AND SELLING CONTRACT
AND LEASING CONTRACT AND INTEREST INCOME**

Miss Denfah Ruangritdej

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-203-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการจัดเก็บภาษีในเงินได้ประเภทดอกเบี้ย : ศึกษากรณี ความแตกต่างใน
ภาวะภาษีระหว่างเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายผ่อนชำระ และสัญญา
ลิสซิ่ง กับเงินได้ประเภทดอกเบี้ย

โดย นางสาวเด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช

ภาควิชา นิติศาสตร์

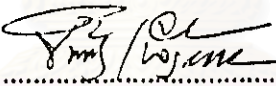
อาจารย์ที่ปรึกษา ผ.ศ. ดร. คุณลักษณะ พิณีจวบดล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์พิมพ์ วีระพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วหนึ่งของ
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

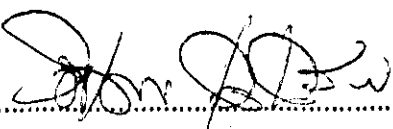

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์คุณวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คุณลักษณะ พิณีจวบดล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์พิมพ์ วีระพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิเศษ เสตเสถียร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พล ชีรคุปต์)

เด่นฟ้า เรืองฤทธิ์เดช : ปัญหาการจัดเก็บภาษีในเงินได้ประเภทดอกเบี้ย : ศึกษากรณีความแตกต่างในการภาษีระหว่างเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายผ่อนชำระ และสัญญาสิทธิกับเงินได้ประเภทดอกเบี้ย (TAXATION PROBLEMS OF INTEREST INCOME TAX : DIFFERENCE ON TAX BURDEN BETWEEN INCOME FROM HIRE-PURCHASE CONTRACT, INSTALMENT BUYING AND SELLING CONTRACT AND LEASING CONTRACT AND INTEREST INCOME) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. สุภลักษณ์ พิณจวบดล, อ. ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์พิภพ วีระพงษ์, 265 หน้า, ISBN 974-332-203-5.

การนำรูปแบบสัญญามาใช้ในการกำหนดภาระภาษีส่งผลให้เงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันเสียภาษีแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการภาษีอากรที่ดี โดยผู้เขียนทำการศึกษาเงินได้ประเภทดอกเบี้ยเปรียบเทียบกับเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ยบางประเภท คือ เงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาสิทธิ และสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ (เงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ย)

จากการศึกษาพบว่าประมวลรัษฎากรบัญญัติจัดเก็บภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะจากผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย โดยบัญญัติจัดเก็บภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้มีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ย ภาษีมูลค่าเพิ่มแม้จะจัดเก็บจากผู้มีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ยซึ่งเป็นผู้ประกอบการแต่ภาระภาษีที่แท้จริงจะตกอยู่กับผู้บริโภค ยิ่งไปกว่านั้นผู้มีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ยซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจะสามารถหักค่าใช้จ่ายจากการประกอบการตามความเป็นจริงได้สูงกว่าผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 11 ดังนั้น ผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยจะมีภาระภาษีโดยรวมสูงกว่าผู้มีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ย ในทางกลับกันต้นทุนทางการเงินของผู้บริโภคในการเลือกรูปแบบการจัดหาเงินทุนที่ก่อให้เกิดเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ยจะสูงกว่าผู้มีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีในอัตรา ระยะเวลา และฐานภาษีที่ต่างกันดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นกับการจัดเก็บภาษีทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ และส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง นอกจากนี้ การนำรูปแบบสัญญามาใช้ในการกำหนดภาระเพื่อการจัดเก็บภาษีจะส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในการจัดเก็บภาษี ตลอดจนการยกเว้นการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อน และยังคงก่อให้เกิดปัญหาในการหลีกเลี่ยงภาษี

จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้เขียนจึงทำการนำเสนอให้มีการแก้ไขระบบการจัดเก็บภาษี โดยใช้สาระของเงินได้ในกำหนดยกเว้นการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะส่งผลให้เงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันถูกจัดเก็บภาษีในอัตรา ระยะเวลา และฐานภาษีเดียวกัน

นิติศาสตร์
ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C870100 : MAJOR LAW
KEY WORD:

INTEREST INCOME / HIRE-PURCHASE CONTRACT / INSTALMENT BUYING AND SELLING CONTRACT / LEASING CONTRACT / TAXATION

DENFAH RUANGRITDEJ : TAXATION PROBLEMS OF INTEREST INCOME TAX : DIFFERENCE ON TAX BURDEN BETWEEN INCOME FROM HIRE-PURCHASE CONTRACT, INSTALMENT BUYING AND SELLING CONTRACT AND LEASING CONTRACT AND INTEREST INCOME.

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SUPALUK PINTPUVADOL, Ph.D. THESIS COADVISOR : LECTURER PIPHOB VERAPHONG. 265 pp. ISBN 974-332-203-5.

Using the form to determine the tax burden creates different tax on income in the same feature which does not comply with Canons of Taxation. The author compares interest income to other types such as income similar to interest : income from hire-purchase contract, leasing contract and instalment buying and selling contract ("income similar to interest income").

From this analysis, it is found that the Revenue Code imposes income tax and specific business tax ("SBT") on any person who receives interest income while imposes income tax and value added tax ("VAT") on any person who receives income similar to interest. Although VAT is imposed on income similar to interest, the real tax burden is absorbed by the ultimate consumer, and not the taxpayer. Furthermore, individual taxpayer can deduct his expense against income similar to interest at the amount higher than those of interest income according to Royal Decree No. 11. Therefore, interest income taxpayer bears greater tax burden on interest income than that of income similar to interest. On the contrary, an ultimate consumer selects to use a contracts produces income similar to interest will have higher cost due to VAT burden for procuring fund. In this regard, the difference tax on rate, timing and tax base takes place both in Domestic and International level which may cause the horizontal and vertical inequity. In addition to the above mentioned treatment may affect the principle of certainty of taxation and effectiveness in elimination of double taxation and result in tax avoidance scheme.

Due to the above tax problems, the author proposes to apply substance to define scope of income for tax purposes, which method will tax income in the same characteristic at the same rate and time and on the same tax base.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิติกร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงหากมิได้รับความกรุณาจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ พิณีจิววอล ที่กรุณาว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำและตรวจร่างวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์พิภพ วีระพงษ์ อย่างสูงที่กรุณาว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำชี้แจงอธิบาย ให้คำปรึกษาและแนะนำในการค้นคว้าและวิเคราะห์ ตลอดจนตรวจร่างวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนสามารถเขียนและเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย ประธานคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร และท่านอาจารย์ ดร. พลธิรคุปต์ ซึ่งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำวิจารณ์และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณสุพล อุดลย์ศิริอังกูร ผู้จัดการสำนักงานกฎหมาย บริษัทตรีเพชรอีซูซุเซลส์ จำกัด อดีตผู้บังคับบัญชาของผู้เขียนที่ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนผู้เขียนในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ Prof. Robert L. Sommers ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา การค้นคว้าเอกสาร ตลอดจนให้รายละเอียดบทความที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียนเพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบคุณคุณจิตติมา ประจงการ คุณสรายุทธ จิตต์ประเสริฐงาม คุณพัชรางค์ เกตุกลัดอยู่ คุณมรกต สุชายะ พี่และเพื่อนของผู้เขียนที่ได้ช่วยค้นหาเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ขอขอบคุณคุณประสงค์ พูนสินชูสกุล คุณอรวรรณ ภาณิตพจมาน คุณพรณา ผดุงเกียรติวงศ์ พี่และเพื่อนของผู้เขียนที่ให้ความสนับสนุนด้านเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยเพื่อประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณคุณเพชรญา ลัพวรรณ คุณณัฐกร ศรีแก้ว คุณสุธรรม ชัยชนะมงคล และคุณนุชนาฏ ชัญญาวงศ์ศักดิ์ พี่และเพื่อนของผู้เขียนที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกรมสรรพากรที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกกับผู้เขียน และสุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และพี่ชายของผู้เขียนที่ให้ความสนับสนุนผู้เขียนตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่ของผู้เขียนที่เป็นกำลังใจจนผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

คำย่อ

พ.ร.บ.	หมายถึง	พระราชบัญญัติ
ป.พ.พ.	“ “	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
อนุสัญญาภาษีซ้อน	“ “	อนุสัญญาเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน และป้องกันการเลี่ยงรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้และจากทุน
อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับ OECD	“ “	อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับต้นร่างขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา
อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับ UN	“ “	อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับต้นร่างขององค์การสหประชาชาติ
I.R.C.	“ “	Internal Revenue Code
I.R.S.	“ “	Internal Revenue Service
TA	“ “	Income and Corporation Taxes Acts 1988
§	“ “	Section

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
คำย่อ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
สมมุติฐานในการวิจัย	2
ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	2
2 เกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยและเงินได้ตามสัญญาเช่าซื้อ	3
สัญญาซื้อขายผ่อนชำระ และสัญญาสิทธิ	
2.1 ประวัติการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	3
2.2 ดอกเบี้ยและหลักการรับรู้รายได้ทางบัญชี	9
2.2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดอกเบี้ย	
2.2.1.1 หลักเกณฑ์ในทางเศรษฐศาสตร์	9
2.2.1.2 หลักเกณฑ์ทางการเงิน	11
2.2.1.3 หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย	13
2.2.2 หลักการรับรู้รายได้	14
2.3 เกณฑ์การจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากร	18
2.3.1 เกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	19

2.3.1.1 รูปแบบเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	21
2.3.1.1.1 ดอกเบี้ย	22
2.3.1.1.2 ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนและราคาจำหน่ายตัวเงิน	25
2.3.1.1.3 เงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับดอกเบี้ย	27
2.3.1.1.4 ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นที่ได้จากการให้กู้ยืม	46
2.3.1.2 เกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	50
2.3.2 เกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ที่มีลักษณะเดียวกันกับดอกเบี้ย	63
2.3.2.1 สัญญาลิสซิ่ง	63
เกณฑ์การจัดเก็บภาษีสัญญาลิสซิ่ง	67
2.3.2.2 สัญญาซื้อขายผ่อนชำระ	73
เกณฑ์การจัดเก็บภาษีสัญญาซื้อขายผ่อนชำระ	75
2.3.2.3 สัญญาเช่าซื้อ	81
เกณฑ์การจัดเก็บภาษีสัญญาเช่าซื้อ	83
2.4 อนุสัญญาภาษีซ้อน	87
2.4.1 ที่มาของอนุสัญญาภาษีซ้อน	88
2.4.2 โครงสร้างของอนุสัญญาภาษีซ้อน	91
2.4.3 ขอบเขตการใช้บังคับข้อบทดอกเบี้ย	94
ก) อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับต้นร่างของ OECD	95
ข) อนุสัญญาภาษีซ้อนฉบับต้นร่างของ UN	104
ค) แนวทางอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ประเทศไทยทำความตกลง	107
กับประเทศต่าง ๆ	
2.5 แนวทางการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยและเงินได้ที่มีลักษณะ	114
เดียวกับดอกเบี้ยตามประมวลรัษฎากรไทย	

3	เกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยตามแนวทางกฎหมายประเทศ สหรัฐอเมริกา	116
3.1	รูปแบบการจัดเก็บภาษี	116
3.1.1	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	118
3.1.2	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	120
3.1.3	ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	123
3.2	เงินได้ประเภทดอกเบี้ย	131
3.2.1	รูปแบบดอกเบี้ยตามระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา	133
3.2.1.1	ดอกเบี้ย	134
3.2.1.2	ส่วนลด	136
3.2.1.3	ส่วนเกินจากการซื้อขายตราสารหนี้	142
3.2.1.4	REPO	144
3.2.1.5	ดอกเบี้ยตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้า	148
3.2.1.6	สัญญาลิสซิ่ง	151
3.2.1.7	สัญญาเช่าซื้อ	174
3.3	ผลได้จากทุน	174
3.4	หลักการพิจารณาเงินได้ประเภทดอกเบี้ยตามสัญญาประเภทต่าง ๆ	177
4	อุปสรรคและปัญหาในการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	189
4.1	ผลกระทบจากการเลือกใช้รูปแบบสัญญาทางกฎหมาย ในการจัดเก็บภาษีเงินได้	191
4.1.1	ความแตกต่างทางรูปแบบสัญญาทางกฎหมาย	191

4.1.1 ผลกระทบจากการใช้รูปแบบสัญญาทางกฎหมาย	194
ในการกำหนดนิยามของเงินได้	
4.1.3 ความแตกต่างทางด้านภาษีอากร	196
4.1.3.1 กรณีธุรกรรมในประเทศ	196
ก) ภาษี	197
ข) ค่าใช้จ่าย	201
ค) ต้นทุนทางการเงิน	203
4.1.3.2 กรณีธุรกรรมระหว่างประเทศ	203
ก) กรณีผู้ประกอบการอยู่ในประเทศที่	203
ไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย	
ข) กรณีผู้ประกอบการมีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่	206
มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย	
4.1.4 ปัญหาการรับรู้อย่างได้	209
4.1.4.1 กรณีเกณฑ์สิทธิ	209
4.1.4.2 กรณีเกณฑ์เงินสด	220
4.1.5 ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษี	223
4.2 ผลกระทบที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ	229
ในการจัดเก็บภาษีเงินได้	
4.2.1 ขาดความแน่นอนในการจัดเก็บภาษี	229
4.3 ผลกระทบจากนิยามเงินได้ตามอนุสัญญาภาษีซ้อน	233
4.3.1 นิยามข้อบทดอกเบี่ยแตกต่างจากนิยามเพื่อการจัดเก็บ	233
ภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี่ย	
4.3.2 ความรั้ซ้อนทางภาษี	236

บทที่	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	241
รายการอ้างอิง	246
ภาคผนวก	255
ก. ประวัติการจัดเก็บภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย	255
ข. OECD. Article 11 INTEREST	258
ค. UN. Article 11 INTEREST	260
ง. อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	262
จ. อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	264
ประวัติผู้เขียน	265

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย